

LBRIS

We know
books

© ALICE BOOKS, 2022, pentru prezenta ediție în limba română
Toate drepturile rezervate

Ilustrație copertă: © DUART
Corectură: Lucia Popovici
Layout & DTP: Alexandru Popovici

ALICE BOOKS

Valea Lupului, Iași
www.alicebooks.ro
hello@alicebooks.ro
Telefon: 0751 54 02 02

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DAZAI, OSAMU

Human Lost și alte proze scurte autobiografice / Osamu Dazai;
selecție, trad. din lb. japoneză și note de Iolanda Prodan. - Valea
Lupului: Alice Books, 2022
ISBN 978-606-95440-4-4

I: Prodan, Iolanda (antolog.; trad.; note)

821.521

OSAMU DAZAI

Human Lost

și alte proze scurte autobiografice

Selecție, traducere din limba japoneză
și note de Iolanda Prodan

2022

Human Lost

Human Lost

O singură dorință: florile pe care le văd de
la fereastră¹.

— *13 octombrie* —

Nimic.

— *14 octombrie* —

Nimic.

-
1. Conform memoriilor medicului care a avut grijă de Osamu Dazai, acesta obișnuia să se uite îndelung de la fereastra salonului la florile de cosmos din grădina spitalului.

— 15 octombrie —

Atât de adânc.

— 16 octombrie —

Nimic.

— 17 octombrie —

Nimic.

— 18 octombrie —

Scriu pe evantai
Cum aş putea să-l rup?¹

Despărţire la răscruce de drumuri.²

— 19 octombrie —

Din 13 octombrie sunt internat la un spital din sectorul Itabashi. De trei zile tot ce fac e să plâng scrâşnind din dinţi. E răzbunarea monedelor de cupru³. Aici e spital pentru nebuni.

-
1. Haiku din antologia *Oku no hosomichi* de Matsuo Bashō.
 2. Vers dintr-un haiku de Bashō.
 3. Aluzie la banii pe care autorul i-a cheltuit pentru a-şi procura medicamentele de care ajunsese dependent.

Tânărul din camera de alături deschide uşa glisantă de hârtie, poartă *yukata*¹, m-am simţit rău, îmi spune, aici toţi sunt mai întregi la minte decât mine, au nume prea grele, Ōkōchi Noboru, Hoshitake Tarō, unul a terminat Universitatea Imperială, altul Ritsumeikan, mai mult, au trăsături nobile, ca împăratul. Regretabil e că fiecare e cu vreo 15 centimetri mai scund decât mine. Şi-au bătut mamele.

Ziua a patra: plec într-un turneu, cu discursuri. Gratii la ferestre, plase împletite, zgomotul cheii înfigându-se în uşa grea, când se deschide şi se închide. Gardianul din tura de noapte rătăceşte pe culoare. Intru în vorbă cu toţi pacienţii închişi aici, vreo douăzeci la număr, în acest depozit de fiinţe umane, mă arunc peste ei cu toată forţa. Îl apuc de umeri pe un tânăr chipeş, durduluiu, cu pielea albă, îl zgâlţâi cu putere şi mă răstesc la el: „Leneşule!”. Tip la studentul care şi-a pierdut minţile din cauza examenelor şi care ţine lângă pernă manualul de drept comercial din care citeşte cu glas tare atât timp cât poate ţine ochii deschişi, recitându-l cu intonaţie, ca şi

-
1. Tip de chimonou, purtat vara.

cum ar recita din antologia clasică cu o sută de poeți. „Nu mai învăța, examenele au fost abolite!”, urlu din toți răunchii, iar el, pentru o clipă, răsuflă ușurat. Pe tânărul de 25 de ani, îmbrăcat în haine de stofă, poreclit Osen-sama, care toată ziua stă cu fața întoarsă la perete, într-un ungher al camerei, cu picioarele sub el, într-o rână, și care, chiar dacă-i trag din senin una peste cap, îmi repetă întruna în șoaptă „Am doar 25 de ani, lăsați-mă, părăsiți-mă”, îl fac să se uite la mine și-l muștraluiesc „Nu te mai smiorcăi”, îl îmbrățișez cu putere pe la spate, dar, când încep să tușesc violent, tânărul, într-o sclipire de moment, urlă „Dă-mi drumul, dă-mi drumul”, dezgustat că-i dau boala mea de plămâni, iar eu, recunoscător, izbucnesc în plâns. „Fiți tari! Curaj!”, le spun. Cu toții tânjesc după pajiștile verzi.

Mă întorc în camera mea, scriu un poem, *Dați-mi florile înapoi!*, pe un ritm ce seamănă cu murmurul împăratului, i-l arăt tânărului medic care face vizita în saloane și purtăm o discuție cordială, reală. Scriu un vers din poemul cu titlul *Somn la prânz* – „ființele umane sunt făcute să trăiască alături de alte ființe

umane” – și amândoi, îmbujorați, râdem în hohote. După Restauratie¹, cinci, șase milioane de oameni se consolează crezând cu tărie și spunându-și unii altora în șoaptă de cinci sau șase milioane de ori „totul depinde de cum vezi ce ți se întâmplă”. M-am hotărât ca de azi să nu mai arăt nimănui nicio lacrimă. Șapte nopți petrecute aici pot schimba un om. Mi-a fost bine în celulă, a fost liniște.

Bărbatul care nu suportă să sfărâme strașnic între molari nici Mankintan din Ecchū Toyama², nici fierea-ursului, nici Sankōgan sau Gokōgan³, să cânte cu zâmbetul pe buze al meu cântec, *Draga mea floare de mazărice*.

Vai!

Dar nu sunt eu
o femeie bună?

Știu prea bine că
lumea vorbește că

lingușesc și mint

-
1. Restauratia Meiji (1868) a pus capăt domniei shogunatului Tokugawa.
 2. Medicamente preparate din plante, folosite pentru durerile de stomac și efectele excesului de alcool.
 3. Pastile tradiționale.

Dar eu sunt mai frumoasă
decât curcubeul
decât un miraj

Tot mai crezi că nu sunt bună?

A trecut o săptămână de când nu am mai văzut pe nimeni. Vizitele sunt interzise, dorm într-o poziție de parcă cineva m-ar fi trântit pe podea, dar poate că delirez de la febră, căci nimeni nu mi-a făcut niciun rău. Aici toți mă plac. I.-san, n-am decât o singură dorință în viața asta, intră, ia-mă de mână, e tot ce vreau, ai recunoștința mea. De ce oare am ajuns atât de sentimental, atât de atașat? K., Y., H.-san, rătăcitul de D., prostul de Y., Zenshirō cel greu de cap, Y.-san. Mi-e dor de voi toți, vreau să vă văd, mi-e dor de voi, mă zvârcolesc de dorul vostru. Domnul profesor, doamna profesoară, soții K., soții F., faceți-i să vină aici, să mergem cu toții la Asamushi, am să fiu eu generalul vostru, pe drum am să mă opresc să admir munții și-apoi nu mai am nevoie de nimic.

Cum o să fie lumea asta fără mine? Hm? Am 38 de grade, te implor, disprețuiește-mă,

nu mă băga în seamă. Pușkin a murit la 36 de ani, dar ni l-a lăsat pe Oneghin. Napoleon a văzut literele imposibil de citit și a scrâșnit din dinți¹.

Munca mea, scrisul meu se fac la masa sacralității. Îmi cer cu înverșunare florile înapoi.

Ridică-te, îmi spun. Luptă pentru dreptul tău. Am să te iubesc până ochii mei nu vor mai vedea.

Cântecul amurgului

Cicadele știu că în sfârșit a sosit după-amiaza morții². Ah, ar fi trebuit să fim mai fericite! Ar fi trebuit să ne bucurăm mai mult de viață! Iertați-ne cel puțin somnul pe care-l dormim în mijlocul corolei unei flori.

Dați-mi florile înapoi! (Te-am iubit până când am orbit.) Laptele, pajiștea verde, norii... (Eu, chiar de am ajuns la amurg, nu jelesc. Eu... am pierdut totul.)

-
1. Aluzie la poemul lui A. Pușkin intitulat *Napoleon*.
 2. Aluzie la liniștea care se lasă odată cu moartea cicadelor.

Să lovesc e tot ce mi-a rămas.

O singură floare

Șterge semnătura

Toți am făcut asta

E lucrul tău

E al meu

Toți

Sunt îngrijorați, îngrijorați

În sfârșit, a înflorit o floare

Să păstrezi totul doar pentru tine

E îngrozitor

Hei! Cine, cine, careva

Să mi-o dea cu împrumut

Într-adevăr

Bătrânul

Pe masa lui, doar a lui

Ce bine e

Omul care merge în față

Nu poate fi decât

Bătrânul cu barbă albă

Care crește oi

Ștergeți semnătura tuturor

Vă mulțumesc

Tuturor

Tuturor

Am făcut ce mi-a stat în puteri

Rupându-mi oasele

În sfârșit o floare s-a deschis

Vai!

Am uitat să fiu recunoscător

Într-un singur glas

Vă mulțumesc, vă mulțumesc!

(Se aude?)

— 20 octombrie —

În ultimii cinci, șase ani, voi ați fost o mie
de oameni, eu – singur.

— 21 octombrie —

Pedeapsă.

— 22 octombrie —

Tu, cel care m-a învățat să mor, nu-ți pot
uita privirea.

— 23 octombrie —

Rânduri incriminatoare către soție

Știi tu oare cum am avut eu grijă de tine?
Cum te-am protejat? Cum ți-am luat partea,

cu înțelepciune? Care dintre noi și-a dorit bani? Căci eu nu am nevoie de nimic altceva decât peste niște icre de somon presar sare Ajinomoto¹, dacă peste boabele de soia fermentată pun niște alge și muștar. Care dintre noi i-a vorbit de rău pe alți oameni? Cine s-a purtat eroic în războiul din iatacul conjugal când s-a lăsat convins și, respins cu brutalitate, nu a forțat lucrurile? Spălătoreasă fără minte! Nu există profesiunea de nevastă. Să fii nevasta cuiva nu înseamnă să ai o îndatorire oficială. Nu înseamnă doar să te lași îmbrățișată și rugată, să cazi într-un somn adânc, încredințându-ți viața, aidoma pisoifului care adoarme pe brațul meu. Dragostea adevărată arată ca în scena în care Miyuki cea oarbă din *Însemnările florii de bună-dimineața*² aleargă prin ploaie, se împiedică, dar tot fuge ca o nebună după iubirea ei. Dragostea e singurul tău stăpân. Ai încredere în tine și iubește!

-
1. Companie de condimente și produse alimentare.
 2. Piesă de kabuki, cu titlul *Asagao nikki*, scrisă la începutul secolului al XIX-lea de Chikamatsu Tokuzō.

Dar să nu ajungi nici ca nevasta lui Kazu-toyo¹. De-mi trimiți în secret o sută de yeni, nu faci decât să mă pui în încurcătură. Nu am nevoie de nimic. Dă-mi un răspuns sincer, direct și simplu: da. Să mă scuzi că ți-o spun atât de ușor, dar cere-ți iertare. Tu așa ești, fără minte. Habar n-ai istorie. Nu știi ce înseamnă curgerea delicată a unui râu pe care plutește floarea artei. Ești un șoricel orb, obișnuit să ronțăie prăjituri din pastă de pește într-o bucătărioară înghesuită de doi metri pătrați. Nu te-a putut iubi niciun bărbat cu inima bună. Iar eu n-am fost în stare să-ți scriu nicio scrisoare de dragoste. Să fii rușinos și timid nu e un viciu. Dar ce valoare mai are iubirea din trupul unei femei care tace și face? Știi tu oare nopțile chinuitoare în care am încercat să-mi smulg ochii cu care îți vedeam defectele?

Fiecare om are o misiune din ceruri, o chemare. Mi-ai spus că te mint. Spune mai clar ce ai de zis. De fapt, tu ești cea care m-a

-
1. Referire la Yamauchi Chiyo, renumită pentru devotamentul pentru soțul ei, lordul feudal Yamauchi Kazutoyo (secolele XVI-XVII).

înșelat, m-a dezamăgit. În ce fel te-am mințit eu pe tine? Și, mai important, care a fost consecința concretă a minciunilor mele? Am o rugămintă: explică-mi în amănunt.

Să-l înșeli pe cel care ți-a încredințat viața și inima, să-i întorci spatele, să-l arunci într-un spital de boli mintale și-apoi timp de zece zile să nu dai niciun semn, nicio vorbă, să nu trimiți nicio floare, nici măcar o pară, nimic. Fir-ar să fie, a cui nevastă ești tu? Ești nevasta unui războinic. Fă ce vrei, lasă-mă în pace! Dar banii primiți de la familia T. trebuie drămuți cu prudență. Adevărul e că nu am niciun drept să spun asta. Sau poate nu am încredere în privilegiile nevastei mele?

Sfioșenia și timiditatea nu sunt străine niciunui om. O fărâmă de adevăr despre cum e omul se ascunde și în clipa în care tragi concluzii pripite. De e cu puțință, acceptă indiferența și cruzimea mea. Asta e coroana ta și numai a ta.

Fiecare om se pricepe să facă ceva. Unii plantează roșii într-o grădină de zece metri pătrați, alții știu cum să mănânce delicatese din pastă de pește, alții spală rufe cu temeinicie. Pe mine vocația m-a sfâșiat, din aripi

mi se înalță limbi de foc, sunt împrăștiat de vânt, m-am născut ca să-mi duc în spate povara propriului destin. Umerașul pe care atârnă uniforma imperială e făcut din lemn uscat și, dacă o înjunghii, nu scoate niciun geamăt, se prăbușește și dispare. Floarea s-a transformat în cer. Eliberați-mă, eu trebuie să merg mai departe. Pieptul mamei a secat, nu mă mai poate îmbrățișa. Sus, sus, tot mai sus, să evadez tot mai sus, acesta e destinul meu. Însă tu nu poți înțelege durerea despărțirii.

Descotorosește-te de mine, părăsește-mă... O bătrână șireată îmi șoptește: „E aici un teren de tenis, mergeți să jucați tenis cu asistentele și o să vă recuperați puțin câte puțin”. Sunt recunoscător pentru grijă. Stai să vezi că mâine vor ieși pe terenul de sport un demon albastru, un urs negru... Aici nu e spital de nebuni, aici e abisul infernului. Sunt din nou închis, prizonier. „Singur!”, se răstește la mine gardianul duhnind a pomadă, ținând în mână un șirag de chei și împingându-mă de la spate. În noaptea asta n-am să cobor pe terenul de sport, după care am tânjit atât de mult timp.

E răzburarea monedelor de cupru. A... manevrelor făcute pe ascuns¹. E numai vina whisky-ului Red Tape, a medicului, acest Iisus cu nas borcânat, care a ajuns întruchiparea regulamentului interior.

— Uitați-vă, vă rog, pe tabelul cu temperatura mea, îmi spun. Din 20 octombrie, n-am mai cerut să mi se facă nicio injecție. Dați-mi voie, vă rog, să am responsabilitatea actelor mele. E în regulă dacă nu mai fac injecții?

— Exclus. Aparținătorul, cel care garantează pentru dumneavoastră, ne-a cerut să vă ținem sub strictă observație până când vă recuperați complet.

Nu-i de ajuns să ai un peștișor de aur. Dacă nu te îngrijești de el, nu mai are mult de trăit. De dragul mândriei, al libertății și pajiștilor verzi, îmi pun pe chip masca prefăcătoriei!

Scris în registrul spitalului, numele meu nu are nicio valoare... Râd de discuția asta absurdă ce are loc în odaia mea și îi înmânez torța onoarei, care arde înalt, drept și bărbătește de la începuturile istoriei omenirii,

1. Aluzie la convingerea autorului că a fost internat cu forța în spital de către soție și prieteni.

acestui bărbat, mai tânăr decât mine, mai musculos și osos. Tinere, fii cu băgare de seamă la ochii lui Robespierre.

— 24 octombrie —

Nimic.

— 25 octombrie —

Nu-i de ajuns să ai un peștișor de aur. Dacă nu te îngrijești de el, nu mai are mult de trăit.
(partea întâi)

Scriu aceste rânduri în grabă, fiindcă vreau să le dau curaj și încredere celor mai tineri ca mine. Sunt frânturi de poveste, dar o spun răspicat: eu nu mi-am pierdut mințile.

Absurditatea sancțiunilor societății se datorează încrederii oarbe în medici și conștiinței acestora că aparțin micii burghezii. Este cu siguranță o cauză majoră. Mi-e rușine de mine, cel din urmă cu cinci ani, care, citind ultimul vers din poemul pe care Verlaine l-a scris în timp ce se afla sub tratament într-un sanatoriu, „Vorbindu-i de rău pe medici”, a izbucnit în râs. Cercetați privirea din adâncul ochilor medicilor!

Secrete dintr-un spital privat de boli mintale

1. Două treimi din cei 15 pacienți internați în acest pavilion sunt oameni obișnuiți. Niciunul nu a furat din lucrurile celorlalți, niciunul nu a stat cu ochii pe lucrurile altuia. Totuși, dacă ai prea multă încredere în ceilalți, ai încurcat-o.
2. Cu niciun chip, medicii nu-ți spun ziua când vei fi externat. Nici nu-ți confirmă. Nimeni nu știe nimic. Sunt evazivi.
3. Când se internează un pacient, negreșit este închis și lăsat să doarmă în camera supravegheată, becurile și orice alt obiect de iluminat sunt schimbate și-apoi, pentru ca membrii familiei care l-au adus să plece în sfârșit liniștiți, a doua zi, pentru că încă nu s-a obținut aprobarea din partea directorului spitalului pentru camera de la etajul al doilea, pacientul este aruncat într-un pavilion de la etajul inferior, pe care-l împarte cu alți 15 depresivi.
4. Gramofonul consolării. În prima mea zi am fost atât de recunoscător, încât am izbucnit în plâns. Ori de câte ori se internează un

- nou pacient, prima care se aude din pâlnia gramofonului e vocea lui Takada Kōkichi¹.
5. Cu niciun chip nu vei primi telefon de la secretariat ca să te roage să-i chemi în vizită pe aparținătorii care garantează pentru tine. Dacă nu-i presezi dur și nu insiști, cei de la secretariat nu-și deschid gura pe vecie. De obicei, ești eliberat după doi, trei ani. Toți pacienții nu se gândesc decât la ziua plecării.
 6. Toată corespondența îți este confiscată.
 7. Îți este refuzată orice vizită din partea familiei și a prietenilor sau poți stabili o oră când te iei la trântă cu gardianul.
 8. În afară de cele de mai sus, mai sunt multe alte reguli. Pe măsură ce mi le amintesc, am să le scriu. Dacă nu le uit, mi le voi aminti, așa e? (Azi, sufletul mi-e sfâșiat de amintirea promisiunii externării, de recunoștința pentru suferință, pentru zgomotul bicicletelor, vreo 30, 40, huruitul avioanelor, al căruțelor, am fost recunoscător că am auzit chiar și scrâșnetul roților bicicletelor...)

1. Actor și cântăreț japonez (1911-1998).